

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

DOI: <http://doi.org/10.31617/k.knute.2019-05-15.01>

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЗМІНИ ДІЛОВИХ ЦИКЛІВ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 15 травня 2019 р.)

Київ 2019

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

**УДК 336.7
Ф 59**

Фінансово-кредитні системи в умовах зміни ділових циклів:
Ф 59 Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (Київ, 15 травня 2019 р.): тези доп. / відп. ред. Н.П. Шульга – Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – 161 с. – Укр. та англ. мовами.

ISBN 978–966–629–938–6

У збірнику подані тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, в яких розглядаються актуальні питання модернізації фінансово-кредитної системи в умовах зміни ділових циклів; регулювання діяльності окремих суб'єктів системи в Україні та світі; впливу глобальних процесів на фінансовий ринок України. Визначено фактори економічного та нормативно-правового характеру, що чинять вплив на стан фінансово-кредитної системи, інструменти стимулювання розвитку фінансово-кредитних установ та фінансової інклюзії.

Матеріали друкуються в авторській редакції, окрім можливої зміни їх назви. Відповідальність за зміст та інтерпретацію матеріалів несуть автори.

УДК 336.7

Редакційна колегія: А. А. Мазаракі, ректор КНТЕУ, д.е.н., проф., голова організаційного комітету; С. В. Мельниченко, проректор з наукової роботи КНТЕУ, д.е.н., проф., заступник голови організаційного комітету; В. М. Сай, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків КНТЕУ, к.е.н., доцент; Т. В. Канєва, декан факультету фінансів та банківської справи КНТЕУ, к.е.н., доцент; Н. П. Шульга, завідувач кафедри банківської справи КНТЕУ, д.е.н., проф.; Т. М. Гордієнко, к.е.н. доц.; Л. А. Гербич, к.е.н. доц.; Л. О. Нетребчук, ст. викладач.

Відповідальний за випуск: Н. П. Шульга, завідувач кафедри банківської справи КНТЕУ, д.е.н, проф.

Пожидаєва М. А.
к.ю.н, доцент,
Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-2355-1131>

ЩОДО ПИТАННЯ НЕВИКОНАННЯ АБО НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПЛАТІЖНОГО ДОРУЧЕННЯ НА ПЕРЕКАЗ КОШТІВ ДО БЮДЖЕТУ

Вивчаючи практику Верховного Суду щодо вирішення адміністративних справ у сфері неналежної сплати та несвоєчасного перерахування податкових платежів до бюджетів, слід звернути увагу на окремі випадки, у разі настання яких платник податків не несе відповідальності за порушення строків зарахування останніх до бюджетів (наприклад, справа № 803/1054/17 від 28.08.2018, справа №823/1985/17 від 07.09.2018, справа № 806/68/16 від 19.02.2019, які розглядались Верховним Судом у складі колегій суддів Касаційного адміністративного суду щодо питання відповідальності платника за дії банківських установ, а також учасників подальшого перерахування податкових платежів) [1, 2, 3]. Актуальність розгляду даної проблеми обумовлена тим, що за несвоєчасне зарахування сум податкових платежів на єдиний казначейський рахунок податкові органи переважно застосовують саме до платників податків штрафні санкції та нараховують пеню незалежно з чиєї вини відбулося неповне внесення чи невнесення податків/зборів/єдиного соціального внеску до відповідних бюджетів чи позабюджетних цільових фондів.

На жаль, податкові органи не розмежовують такі поняття, як «сплата податку» та «зарахування податку», а також не враховують багатостадійний процес сплати та переказу коштів до бюджету. У зв'язку з цим ДФС України, використовуючи норми ч. 5 ст. 45 і ч. 5 ст. 78 Бюджетного кодексу України, займає несправедливу позицію, згідно з якою податкове зобов'язання вважається виконаним тільки з моменту зарахування сплаченої суми на єдиний казначейський рахунок [4, с. 5].

Проте, згідно з п. 8.1 ст. 8, п. 22.4 ст. 22 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 конституційний обов'язок платника зі сплати податкових платежів (ст. 67 Конституції України) слід вважати виконаним з дати подання до обслуговуючого банку платіжного доручення на переказ до бюджету грошових коштів з рахунку платника в банку за наявності в нього достатнього грошового залишку на день платежу. Водночас, потрібно зауважити, що у переказі та зарахуванні таких сум на єдиний казначейський рахунок платник уже безпосередньої участі не бере. Тому після прийняття банком розрахункового документа (платіжного доручення) на виконання платник не несе відповідальності за дії банку, який здійснює переказ коштів. При цьому банки забезпечують фіксування дати прийняття розрахункового документа на виконання.

Отже, за наявності в платника відповідних доказів, що підтвердять виконання всіх передбачених законодавством умов для визнання його добросовісним платником, обов'язок зі сплати відповідної суми податкового (грошового) зобов'язання слід визнати виконаним, незалежно від фактичного зарахування платежу до бюджетної системи України. Такого справедливого правового висновку дотримується у своїх рішеннях Верховний Суд.

У той же час, відповідно до п. 22.9 і п. 22.10 ст. 22, п. 27.2 ст. 27 зазначеного вище Закону, внутрішніх актів банку, укладених договорів між банком та клієнтами банк не відповідає за невиконання доручення клієнта у разі неправильного зазначення або несвоєчасного повідомлення про зміну реквізитів одержувача, а також за відсутності коштів на картці/рахунку клієнта. Тому відсутність на рахунку клієнта коштів, достатніх для виконання платіжного доручення, є підставою для його невиконання банком. Відповідно, у такому випадку неперерахування податку не є наслідком винних дій банку, а тому відповідальність за своєчасність та повноту його сплати покладається на платника податків, який ініціював відповідний грошовий переказ. Таку правильну правову позицію зайняв Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у своїй постанові з розгляду справи № 808/9458/14 від 07.02.2018 р. [5].

Водночас, суперечливою є позиція ДФС України щодо податкового боргу платника податків, який виник з вини банку через порушення останнім строків зарахування податків і зборів до бюджетів у зв'язку із збоями в його роботі (наприклад, введення тимчасової адміністрації) [6]. Такий борг залишається за цим платником податків і підлягає перерахуванню ним до бюджету. ДФС України зазначає, що незважаючи на причину несплати податкових зобов'язань, зокрема, у разі порушення банком строків виконання або невиконання доручень клієнтів на переказ коштів, платник податків не звільняється від обов'язку сплатити основну суму податкового зобов'язання або податкового боргу, а податковий орган, відповідно, від стягнення такого податкового боргу та/або від зарахування платежів, здійснених через установи інших банків.

Підсумовуючи викладене вище та враховуючи позитивну судову практику, можна зробити висновок, що грошове зобов'язання зі сплати податкового платежу вважається належним чином виконаним з боку платника після одержання платіжного доручення банком за умови наявності у цього платника достатнього грошового залишку на день платежу. Тому платник податків не несе відповідальності за дії банку та звільняється від відповідальності за несвоєчасне перерахування або не в повному обсязі податків, зборів та інших платежів до бюджетів та позабюджетних цільових фондів, включаючи нараховані штрафні санкції та/або пеню.

Список використаних джерел

1. Категорія справи №803/1054/17: Адміністративні справи (до 01.01.2019); справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів із деякими видами вимог, зокрема зі спорів щодо адміністрування окремих податків, зборів, платежів, у тому числі акцизного податку. Дата набрання законної сили: 28.08.2018. Оприлюднено: 10.09.2018. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76307127>

2. Категорія справи №823/1985/17: Адміністративні справи (до 01.01.2019); Старі категорії (адм); збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Дата набрання законної сили: 07.09.2018. Оприлюднено: 10.09.2018. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76307055>

3. Категорія справи №806/68/16: Адміністративні справи (до 01.01.2019); справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів із деякими видами вимог, зокрема зі спорів щодо адміністрування окремих податків, зборів, платежів, у тому числі податку на додану вартість (крім бюджетного відшкодування з податку на додану вартість). Дата набрання законної сили: 19.02.2019. Оприлюднено: 20.02.2019. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79957722>

4. Податок вважають сплаченим з дня зарахування на єдиний казначейський рахунок: лист Державної фіскальної служби України від 13.08.2014 р. № 1128/5/99-99-20-03-01-16. Податки та бухгалтерський облік. 2014. № 94. С. 5.

5. Категорія справи №808/9458/14: Адміністративні справи (до 01.01.2019); Старі категорії (адм); реалізації податкового контролю. Дата набрання законної сили: 07.02.2018. Оприлюднено: 09.02.2018. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72089383>

6. Про порушення строків зарахування податків і зборів до бюджетів: лист Державної фіскальної служби України від 24.01.2017 р. № 1575/7/99-99-12-03. URL: <http://kr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/284145.html>

Ховрак І. В.

к.е.н., доцент

Кременчуцький національний університет

імені М. Остроградського,

м. Кременчук, Україна

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-0352-4374>

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УСТАНОВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЛОЯЛЬНІСТЬ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Сучасний ринок фінансових послуг характеризується швидкими темпами глобалізації, значним рівнем конкуренції між компаніями, динамічними змінами інфраструктури та технологій надання послуг, зростанням видів фінансових інструментів тощо. Все це змушує компанії перенести фокус уваги з виключно власної ефективності та споживачів, їх інтереси та потреби, рівень задоволеності та лояльності.

Поведінка та потреби споживача фінансових послуг не є усталеними, мають схильність до постійних змін. Саме тому формування і підтримку лояльності споживачів варто здійснювати в межах системних і комплексних програм. При цьому основними етапами процесу розроблення програми лояльності споживачів є [1, с. 65]: організаційно-управлінський (створення команди та збір бази даних, визначення мети та завдань); інформаційно-методологічний